

Waste for Dummies v Bratislave

Návod na to, ako nakladať s odpadom a triediť ho
pre rodinu, kamarátov a všetkých,
čo tápajú, ako sme my tápali.

B&B

powered by INCIEN

Waste for Dummies v Bratislave

Prvým základným pravidlom je **predchádzanie vzniku odpadu**.
Keď odpad netvoríme, nemusíme sa ani zaťažovať jeho triedením.

Pri predchádzaní vzniku odpadu ako aj nakladaní s odpadom,
ktorý sme už vyprodukovali sa riadime hierarchiou
odpadového hospodárstva:

Waste for Dummies v Bratislave

Najdôležitejšie je odpadu predchádzať a až následne triediť a recyklovať.
Na poslednom mieste je tvorba zmesového komunálneho odpadu.

Aby sme to dosiahli, aj u nás doma sa riadime 5 pravidlami tzv. 5R:

REFUSE (Odmietni)

Ak si naozaj potrebujem niečo nové kúpiť, zamyslím sa nad obalom, lokálnosťou, kvalitou, férovosťou a spôsobom výroby a spracovania (čím menej vecí, tým menej problémov s opravami, upratovaním, zabúdaním čo kde mám a či to mám...) a odmietam obaly a výrobky, ktoré vlastne nepotrebujem, alebo neviem znovu využiť, vytriediť či skompostovať. Odmietam letáky a reklamné predmety zadarmo.

REDUCE (Redukuj)

Zredukovať množstvo vecí, ktoré kupujem. S každou novou vecou, ktorú kúpim vzniká odpad - či už pri procese jej výroby, jej balení, alebo jej doprave. Nakoniec sa odpadom stáva aj vec samotná. Preto treba každú kúpu dobre premyslieť a hlavne sa vyhýbať impulzívnemu nakupovaniu a nakupovaniu samoučelných vecí (napr. odkôstkovač na jablká...).

REUSE (Znovu využi)

Veci je dôležité používať opakovane. Ak mi vec doslúžila, pred vyhodením sa zamyslím nad inou možnosťou jej využitia. Napr. sklenený pohár od jogurtu viem ponúknuť niekomu na zaváranie, alebo použiť na uskladnenie drobností. Roztrhané tričko môže slúžiť ako výplň do vankúša či handra. Zároveň myslím na to, že každá jednorázová vec má svoju alternatívu na viac použití (slamka, obedár, fľaša na vodu,...).

RECYCLE (Recykluj)

Keď sa dostanem až k vyhodeniu veci do odpadu, snažím sa ho správne vytriediť, aby mohol byť zrecyklovaný. Tomu, samozrejme, predchádza premyslená kúpa, pri ktorej uvažím, či viem všetky súčasti tovaru a obalu zlikvidovať s čo najmenšou ekologickou stopou. Zmesovému odpadu sa chceme vyhnúť, nakoľko ten končí na skládke alebo v spaľovni. Oba varianty znečisťujú prírodu a ohrozujú naše zdravie.

ROT (Kompostuj)

Kompostovanie je riadený proces rozkladu biologicky rozložiteľného odpadu a najlepším spôsobom využitia daného odpadu, t.j. nie len (rastlinného) odpadu z kuchyne, ale aj starého nábytku či oblečenia z prírodných materiálov (drevo, konope, ľan, bavlna, hodváb, vlna). Pri kompostovaní sa odpad stáva potravou pre iné organizmy, ktoré z neho vytvoria kvalitné hnojivo aj na pestovanie našej potravy.

Sklo

V Bratislave hádzeme
sklenený odpad do
zelených kontajnerov

Patrí sem

- **číre, zelené aj hnedé sklo** (vypláchnuté, neznečistené hrubo či chemicky) - pred vyhodením odstrániť vrchnáky a šuple iného materiálu - zväčša kov a plast | papierové nálepky a etikety nie je potrebné odstraňovať, pri tavení skla sa tieto spália alebo ostanú plávať na povrchu, odkiaľ sú pozbierané | sklo sa vymýva najmä zo solidarity k ľuďom pracujúcim na triediacej linke aby nepracovali s plesňami a pod., a aby v zberných kontajneroch nedochádzalo k množeniu hmyzu a hlodavcov
- **fľaše, poháre, sklenené obaly, črepy, tabuľové sklo** (v malom množstve)
- **masťné sklenené fľaše od kuchynského oleja** (od oleja neumývať!!! olej vyplavený do vody je problematický v rámci procesu čistenia odpadových vôd a pre samotnú kanalizačnú sieť; prebytočný olej z varenia zbierame cez sitko do PET fľaše a následne odnášame na recykláciu na zberné miesta - napr. vybrané Slovnaft pumpky, alebo každú sobotu v Starej tržnici, či ďalšie miesta v BA; panvicu od oleja/masti vytrieť papierom a ten hodiť do ZMESOVÉHO ODPADU)
- **výrobky a obaly označené symbolmi:** GL (čísla 70 - číre, 71 - zelené, 72 - hnedé sklo)

Nepatrí sem

- **zrkadlo** (kvôli neoddeliteľnej tenkej pokovovanej vrstve vďaka ktorej sa vidíme) -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **bezpečnostné sklo, autosklo** (pretože autosklo obsahuje chemické prímеси, vďaka ktorým sa má možnosť rozbiť na malé čiastočky, ktoré nie sú ostré a nebezpečné) -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **drôtené sklo** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **lepené sklo** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **plexisklo** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **technické sklo** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **sklo s obsahom chemických látok** (napr. od lakov, motorových olejov, riedidiel,...) -> ZBERNÝ DVOR
- **tabuľové sklo z okien a dverí** vo väčšom množstve -> ZBERNÝ DVOR
- **keramika, porcelán, kachličky** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo), keramika sa nedá recyklovať, uprednostňujeme preto iné materiály
- **TV obrazovky** -> ZBERNÝ DVOR
- **pozlátané, pokovované sklo** -> ZMESOVÝ ODPAD, alebo ZBERNÝ DVOR (ak väčšie množstvo)
- **borosilikátové sklo** (fľaše Retap), **varné sklo** (vyššia teplota tavenia) -> vrátiť výrobcovi, alebo ZBERNÝ DVOR
- **žiarovky, žiarivky, LEDky, halogénky** -> ODBERNÉ MIESTO (napr. predajne svietidiel)
- **plast, kov, papier, bio odpad, ..** -> DO PRÍSLUŠNÝCH NÁDOB NA TRIEDENIE ODPADU

Viac info a tipy

- sklo by sa voľne v prírode rozkladalo cca 4000 rokov, ale aspoň nie je toxické ako rozkladajúci sa plast
- sklo je recyklovateľné do nekonečna, ale jeho recyklácia je energeticky veľmi náročná, preto radšej uprednostniť znovuvyužitie sklenených nádob a triedený zber voliť až ako poslednú možnosť
- triedením sa dá šetriť - platí sa len za odvoz zmesového komunálneho odpadu, odvoz triedeného odpadu je pre občanov zadarmo! za to platia dovozcovia a výrobcovia obalov (resp. to občan zaplatí v cene obalu pri kúpe baleného výrobku)
- nápoje (pivo, mlieko,...) kupovať vo vratných fľašiach a tie vracať na ďalšie použitie (oddiali sa tak potreba recyklácie)
- mlieko dopĺňať v mliečnych automatoch (napr. Lactovito)
- kuchynský olej dopĺňať/dočapovávať do vlastnej fľaše (napr. v Paleo ako životný štýl vo Freshmarkete, U Dobrožrúta)
- sklenené nádoby od olív, zaváranín, medu a pod. využiť opätovne, prípadne darovať predajcom na trhu alebo známym na zaváranie, či iné využitie
- prezisťovať u slovenských výrobcov a predajcov, či im ich sklenené nádoby môžeme vrátiť na ďalšie využitie (napr. sklenené nádobky od sójových sviečok M-Factory je možné vrátiť na ďalšie naplnenie, taktiež aj obaly od kozmetiky Ľuli a Ľuli, fľaše od mlieka značky Berchtesgardener do potravín YEME, fľaše od ústnej vody značky ecoheart do U Dobrožrúta, ... možností stále pribúda :))

Recyklované sklo potrebuje na ohrev nižšiu teplotu ako sklo z primárnych materiálov, vďaka čomu ušetríme až 40% energie. Tiež zredukujeme znečistenie ovzdušia o cca 20% a vody o cca 50%.

Sklo je recyklovateľné donekonečna.

www.bottlesupglass.com/wp-content/uploads/2011/08/Facts-About-Glass.pdf
www.conserve-energy-future.com/various-pollution-facts.php

Plasty

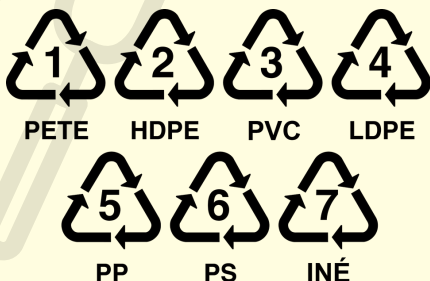

V Bratislave hádzeme plasty s kovmi a viacvrstvovými kombinovanými materiálmi do **žltých** kontajnerov

Patrí sem

- **plastové fľaše od nápojov** (neznečistené! stlačené!) - pred vyhodením ideálne odseparovať etiketu, keďže etiketa je iný druh plastu ako PET fľaša
- **plastové kelímky** od jogurtov, smotany, bryndze, a iných potravín (vypláchnuté)
- **fólie** (bublinková, strečka, ...), **plastové tašky** a **mikroténové vrecká**
- **plastové obaly od potravín a liekov** (neznečistené! stlačené! vypláchnuté vodou) POZOR! fólie a polystyrénové tácky od šuniek, syrov, či mäsa patria do ZMESOVÉHO ODPADU - ich tuk sa dostal do štruktúry plastu a znemožňuje recykláciu, umytie nepomôže
- **plastové obaly z pracích a čistiacich prostriedkov a kozmetiky** (stlačené!, opláchnuté)
- **tetrapak = nápojový kartón = viacvrstvový kombinovaný materiál** (vypláchnutý, stlačený!), pokiaľ obsahuje plast. vrchnák, je dobré ho uzatvoriť, aby nevytekal obsah
- **hliníkové plechovky** (stlačené!) (sú vyrobené z nemagnetického kovu, takže ich dávať do žltej nádoby, inak sa z odpadu nevytriedia! môžu sa odniesť aj do ZBERNÝCH SUROVÍN alebo do kontajnera na KOVY mimo BA - viď sekciu "Kovy")
- **obaly z tenkostenného hliníka** - alobal z čokolád, hliníkové viečka od jogurtov, hliníkové tenké obaly od paštét (alebo do KOVOV mimo BA - viď sekciu "Kovy")
- **obalový polystyrén** (iba čistý, nesmie byť znečistený!) - pri veľkom množstve však zaviezť na ZBERNÝ DVOR a nezaplňať zbytočne kontajnery na zberných miestach
- **termoobaly od potravín** z reštaurácií (neznečistené!) - POZOR! vhodné sú len od suchých potravín - obal napr. od polievky patrí do ZMESOVÉHO ODPADU, nestačí ho umyť, lebo tuk sa dostane do štruktúry materiálu, čím sa stane nerecyklovateľným
- **plastová lepiaca páska**
- **platobné a vernostné plastové karty** - odstihnúť čip (ten do ZMESOVÉHO ODPADU)
- **plastové viečka z nápojových tremoobalov** (káva "to go"), samotný kelímok však patrí do ZMESOVÉHO ODPADU, keďže ide o kompozit: poplastovaný papier
- **všetky kovy** (podľa Všeob. záväzného nariadenia mesta BA) - magnetické kovy sa odtiaľto odseparujú magnetom alebo ručným dotriedňovaním, hoci mnohé skončia v zmesovom odpade - spaľovni.
- **výrobky a obaly označené symbolmi:** PET (1) - dobre recyklovateľný, HDPE (2), PVC (3) - odporúčame nepoužívať je škodlivý, LDPE (4), PP (5), PS (6) - odporúčame nepoužívať polystyrén obsahuje toxické látky, Other (7) - kategórii "Other" sa vyhýbať ešte viac ako ostatným, nakoľko ide často o zmes viacerých plastov či dokonca materiálov, čo robí výrobok nerecyklovateľným a z triediacej linky poputuje rovno do zmesového odpadu (napr. jednorázový plastový riad, či slamky)

Nepatrí sem

- **masné plastové fľaše** od oleja -> ZMESOVÝ ODPAD (z toho dôvodu, že zvyšky oleja by mohli potenciálne znehodnotiť zvyšok plastového odpadu v koši.. samotná PET fľaša od oleja, dobre uzatvorená, s recykláciou problém nemá, ale môže sa stať, že sa poškodí a olej znehodnotí iné druhy plastu, ktoré by s tým mali problém.. uprednostňovať olej v skle)(fľaše od oleja neumývať!!! olej do vody nepatrí - použitý alebo starý kuchynský olej zlievať cez sitko do jednej takejto PET fľaše a odniesť na miesta odberu - napr. vybrané Sovnaft pumpy, alebo každú sobotu v Starej tržnici)
- **plasty znečistené chemickými látkami** (laky, motorové oleje, riedidlá, atď..) -> ZBERNÝ DVOR
- **plasty znečistené zvyškami jedál, biologickým odpadom** (polystyrénové obaly z reštaurácií, plastové fólie od šunky, syru, mäsa) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **plastové obaly od liekov potiahnuté hliníkovou fóliou** -> ak ešte obsahuje lieky tak do LEKÁRNE, ak nie, tak ZMESOVÝ ODPAD (materiály sa nedajú navzájom oddeliť, uprednostňovať preto lieky v čisto plastových obaloch, alebo domáce lieky, bylinky, ...)
- **tuby od zubnej pasty** (kvôli znečisteniu a kombinácii s kovom) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **zubné kefky** -> ideálne do Curaproxu (robia z toho koše na triedený odpad do škôl), inak ZMESOVÝ ODPAD (okrem toho, že má štetiny z iného materiálu, než jej telo, býva častokrát aj pogumovaná)
- **kelímok od nápojových tremoobalov** (káva "to go") -> ZMESOVÝ ODPAD (je to kompozit: poplastovaný papier) - pozor ale: plastové viečko do PLASTov!
- **papierovo/plastovo-alumíniový sáčok** od korenín, žrádla, ... -> ZMESOVÝ ODPAD
- **kompostovateľný/biodegradovateľný "plast", bioplast(vyrobený z biomasy a nie z ropy), PLA, celofán (priesvitná fólia z celulózy)** -> KOMPOST, pri najhoršom ZMESOVÝ ODPAD
- **guma** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **káble** -> ZBERNÝ DVOR
- **molitan** -> ZBERNÝ DVOR alebo pri zbere veľkoobjemového odpadu 2x do roka
- **podlahové krytiny** -> ZBERNÝ DVOR
- **TV obrazovky** -> poskytnúť na súčiastky, alebo ZBERNÝ DVOR
- **žuvačky** -> ZMESOVÝ ODPAD

Viac info a tipy

- plasty sú recyklovateľné len obmedzene, v prírode by sa rozkladali 100-1000 rokov
- plasty majú negatívny vplyv na životné prostredie už od samotnej ťažby ropy, ktorá je neobnoviteľným prírodným zdrojom, cez spracovanie a využitie až po recykláciu, spálenie či skládkovanie - škodlivé látky z nich sa dostávajú do vzduchu, pôdy aj vody
- nekupovať zbytočnosti, len to, čo naozaj potrebujem
- vyhýbať sa plastovému oblečeniu (polyester, akryl, polyakryl, elastan, lycra, umelá viskóza, silon,...), pri praní uvoľňujú mikroplasty, ktoré čističky vôd neodfiltrujú
- nepoužívať a v podnikoch odmietať jednorázové plastové tanieri, poháre, slamky a príbory - tzv. party riad. Ide o najlacnejší druh plastu, je zložený z rôznych druhov plastov a obsahuje množstvo chemikálií. Preto sa nerecykluje a na triediacej linke sa preraďuje do zmesového odpadu - spáli sa a tento kotejl potom dýchame
- na nákupy si vždy nosiť vlastné pláténé tašky, vrecká na pečivo, sieťky na ovocie a zeleninu, vrecúška na sypané potraviny, pixličky a dózičky na mäso, salámy, šunky, syry.. (skvelý výber je napr. na prijemneveci.sk, menejodpadu.shop, ...)
- aj online sa dajú nakupovať potraviny bez obalu (napr. bezodpadu.sk, ...)
- aj mimo plánovaných nákupov nosiť pri sebe aspoň 1 tašku, 1 vrecúško, prípadne 1 dózičku (pokiaľ človek obeda vonku, na nedojedené zvyšky)
- nosiť si vlastnú fľašku na vodu, prípadne (nerezový, či sklenený) termohrnček na čaj, kávu
- nosiť si vlastný príbor (v prípade stravovania sa na trhoch), alebo paličky na jedenie (v prípade stravovania sa v ázijských reštauráciách), prípadne kompostovateľnú kempovaciu lyžičko-vidličku (spork)
- namiesto plastových hubiek na riad a vechťov, používať kompostovateľné prírodné hubky (napr. lufa), alebo aspoň hubky z recyklovaných materiálov a prateľné bavlnené vechte (lufy sa dajú vypestovať doma, alebo kúpiť napr. na prijemneveci.sk, ...)

- namiesto potravinovej fólie na uskladnenie potravín používať vrecká z prírodných textílií (bavlna, ľan, konope) alebo dózičky, hrniec prikrytý pokrývkou či tanierom, prípadne si kúpiť/vyrobiť voskované obrúsky (bavlnená látka + prírodný včelí vosk)
- nosiť si vlastnú antikorovú či sklenenú slamku (existujú k nim aj kefky na čistenie) a v podnikoch si pýtať nápoje bez nich (predávajú napr. U Dobrožrúta, prijemneveci.sk, ...)
- uprednostňovať výrobky 1. bez obalu, prípadne 2. v sklenených či kovových (nie hliníkových!) obaloch (kovy a sklo je možné recyklovať do nekonečna), prípadne 3. v papierových obaloch (ideálne v recyklovaných, ale pozor - papier je možné recyklovať len 5-7x a kvôli papieru rúbeme lesy), prípadne 4. v obaloch z kompostovateľných bioplastov (z cukr. trstiny, kukuričného škrobu a pod. na ktorých je uvedené, že sú kompostovateľné - "compostable"; ale dbať na ich následné správne skompostovanie), 5. pri najhoršom aspoň v obale z recyklovaného plastu alebo 6. zo 100% recyklovateľného plastu (žiadny kompozit materiálov - označenie 7 v trojuholníku a PLA) a dbať na separovanie
- nekupovať žuvačky a neodhadzovať ich do prírody (rozkladá sa až 5 rokov)
- drogériu (pracie, čistiace prostriedky, ...) čapovať do vlastných obalov (napr. v: Mydlinka, Zelený obchod, Ecoterra - práčovňa Laundromat, YEME, Slniečnica, Bioraj, U Dobrožrúta, ...), alebo si vyrábať prírodnú domácu
- namiesto tekutých mydiel, šampónov a kondicionérov v plast. obaloch používať prírodné tuhé, bez obalu alebo v recyklovaných papierových obaloch, alebo prírodné tekuté v sklenených obaloch (ideálne vratných), ideálne od slovenských výrobcov (napr. Ponio, MusK, 2Sis, Ľuli a Ľuli, Mylo, Soaphoria, ...), alebo si čapovať (Mydlinka, Ecoterra, ...)
- kozmetiku kupovať prírodnú v sklenených, kovových alebo napr. v bambusových obaloch s vymeniteľnými vnútromi (ZAO Cosmetics, Hiling Zdravá krása, 100% pure ...), prípadne si vyrábať doma
- namiesto pleťových a telových krémov v plaste sa môžu používať oleje či olejčky v skle, prípadne tuhé masážne kocky z rastlinných olejov a masiel (napr. Ponio)
- namiesto opaľovacích krémov v plaste sa môžu používať oleje na opaľovanie v skle (olej z malinových jadier, avelánový olej, ... napr. od Dr. Feelgood, MusK, ...)
- plastové zubné kefky sa dajú vymeniť za kompostovateľné bambusové (Curanatura, Ecoheart), prípadne kupovať plastové Curaprox (bez obalu sa dajú kúpiť napr. v čapovanej drogérii Mydlinka vo Freshmarkete, alebo U Dobrožrúta) a použité ich vrátiť späť do Curaproxu alebo do Mydlinky na recykláciu
- vyhýbať sa teflónovým panviciam - výborné a trvácne sú napríklad liatinové, prípadne s keramickým dnom (veľký výber liatinových napr. na prijemneveci.sk, ...)
- uprednostňovať nápoje v skle (ideálne vo vratných fľašiach), pri najhoršom v obale z jedného druhu plastu (ľahšie sa recykluje ako tetrapak ktorý sa skladá z papiera, hliníku a plastu). Ideálne však čapovať do vlastného obalu (voda z vodovodu, sirupy, mlieko...)
- Extra tip: nosiť si vrecko na prípadné odpadky nájdené na ulici :)

50% plastov použijeme len 1x, a potom vyhodíme.

Kvôli plastovému odpadu v moriach a oceánoch ročne umrie asi 1 milión morských vtákov a 100 000 morských cicavcov.

www.ecowatch.com/22-facts-about-plastic-pollution-and-10-things-we-can-do-about-it-1881885971.html

V strede severného Tichého oceána je ostrov "Veľká pacifická odpadková záplata". Ostrov je o rozlohe Francúzska, Nemecka a Španielska dokopy a je tvorený prevažne z plastov.

www.thesun.co.uk/news/5878949/great-pacific-garbage-patch-plastic-dump-growing/

Papier

V Bratislave hádzeme
papierový odpad
do **modrých** kontajnerov

Patrí sem

- **papier, časopisy, noviny, zošity, kancelársky papier, letáky, papierové** (nie darčekové, povoskované) **tašky** (stlačené!)
- **lepenka a kartón** (stlačené!)
- **skartovaný papier** (recykluje sa však ťažko, radšej neskartovať, alebo skartovať na čo najväčšie možné kusy)
- **kartónové krabice** (papierové lepiace pásky môžu ostať, plastové odstrániť)
- **obálky s plast. okienkom** (okienko tam nevadí, ale môže sa aj oddeliť a dať do plastu)
- **papiere scvaknuté kovovou spinkou** v malom množstve (malé množstvo spiniek nevadí, ale môžu sa aj oddeliť a naložiť s nimi ako s ostatnými kovmi)
- **výrobky a obaly označené symbolmi:** PAP (čísla 20 - vlnitá lepenka, 21 - hladká lepenka, 22 - papier)

Nepatrí sem

- **knihy** -> požičať / darovať / predáť: BAZÁR, SUSEDSKÁ BURZA, BÚDKA NA KNIHY, KNIŽNICA, ANTIKVARIÁT, ... v poslednej fáze životnosti učebnice do ŠKOLSKÉHO ZBERU a nepoužiteľné knihy na ZBERNÝ DVOR
- **mokrý papier** (lebo má sklon plesnivieť) -> KOMPOST, alebo KRB, alebo ZMESOVÝ ODPAD, alebo nechať vyschnúť a pokiaľ nie je plesnivý -> do PAPIERA
- **mastný a špinavý papier** -> ZMESOVÝ ODPAD a niekedy aj KOMPOST alebo KRB
- **samoprepisovací papier** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **povoskovaný papier** (darčekový papier, darčekové tašky, ...) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **asfaltový a dechtový papier** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **termopapier** (papier, ktorý sa používa napríklad na účtenky, je hladký a písmo na ňom často vybledne + keď sa po ňom poškrabe nechťom zostane na ňom škrabanec akoby ceruzkou napísaný) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **rolky od toaletného papiera a kuchynských servítok** -> hračky pre deti, alebo KOMPOST, alebo spáliť v KRBE, alebo ZMESOVÝ ODPAD
- **obaly od vajíčok** -> POUŽÍVAŤ ZAS A ZNOVA DOKOLA (odnieť na trh), alebo KOMPOST, alebo SPÁLIŤ V KRBE, pri najhoršom ZMESOVÝ ODPAD
- **posmrkané, mastné alebo zašpinené papierové vreckovky a servítky** -> KOMPOST, KRB, ZMESOVÝ ODPAD
- **polystyrén** -> PLAST
- **tetrapak = nápojový kartón = viacvrstvový kombinovaný materiál** -> PLAST
- **alobal, nepravý "celofán"** -> PLAST (aj keď ešte lepšie odviezť do kontajnera na KOVY mimo BA, napr. v Ivanke pri Dunaji, v Nitre, Piešťanoch, Rakúsku, ...)
- **papierovo/plastovo-hliníkový obal** od korenín, žrádla pre psov/mačky, ... -> ZMESOVÝ ODPAD, je to kompozit
- **menštruačné vložky, tampóny, plienky** (je to kompozit papier a plast + sú silno znečistené!) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **kompostovateľný "papier" z cukrovej trstiny a pod.** - mohol by poškodiť recykláciu! -> KOMPOST alebo pri najhoršom ZMESOVÝ ODPAD
- **plast, sklo, kov, bio odpad, ...** -> DO PRÍSLUŠNÝCH NÁDOB NA TRIEDENÝ ODPAD

Viac info a tipy

- papier je recyklovateľný len 5-7x, zvýšená potreba papiera sa rovná zvýšenej potrebe výrubu stromov
- namiesto papierových vreckoviek používať príateľné bavlnené
- namiesto papierových kuchynských servítok detto
- namiesto papierových servítok k prestieraniu detto
- nosiť si malinký bavlnený uteráčik aby sa nemuseli používať papierové utierky na toaletách mimo domov (bežná prax v Japonsku) alebo ruky nechať vyschnúť na vzduchu..
- kupovať 100% recyklovaný nebielený toaletný papier balený po 1 ks v papieri, alebo bez obalu (bielené voňavé toaletné papiere nemusia byť z recyklovaného papiera a pri bielení sa používajú chemikálie znečisťujúce životné prostredie, používané parfémy navyše môžu škodiť zdraviu) (dajú sa kúpiť v Mydlinke, Kauflande, Bille, ...)
- na tlačiarňu tlačiť obojstranne, na 100% recyklovaný papier, avšak ak to nie je nutné - netlačiť vôbec - podľa zákona sa napr. elektronické faktúry môžu archivovať aj elektronicky (100% recykl. papier sa dá kúpiť napr. na prijemneveci.sk, ...)
- odkladať si šmiráky a písať na ne
- nákupné zoznamy si písať do mobilu (sú aj super aplikácie na synchronizáciu s počítačom či zdieľanie s rodinou. napr. Remeber the milk, Evernote, ...)
- recepty si písať elektronicky detto
- na schránku si nalepiť nálepku "Nevhadzovať letáky" (väčšinou to naozaj funguje)
- nekupovať si tlačené noviny a časopisy, čítať elektronicky
- obmedziť kúpu fyzických kníh, používať elektronické čítačky (a kúpiť si knihy len ktoré stoja za to, ideálne z bazáru či antikvariátu), alebo si požičiavať z knižnice
- nepotrebné knihy zaniest' do knižnice, antikvariátu, alebo na akcie Zóna bez peňazí
- kartónové krabice od zásielok si odkladať na prípadné využitie, alebo darovať e-shopom (napr. JRK Slovensko), alebo zásielkovým spoločnostiam
- nepotrebné krabice od výrobkov (vysávač, fén, ...) venovať naspäť výrobcovi na ďalšie použitie (pokiaľ to využijú vie), alebo vid' vyššie
- skartovaný papier využívať pri preprave ako výplň krabíc (namiesto polystyrénových teliesok, či iných plastov nafúknutých vzduchom)
- na balenie darčiekov uprednostňovať recyklovaný papier, alebo napr. obliečku na vankúš, ... (pre kreatívne nápady vid' Google), alebo darovať zážitky bez obalu :)
- používať príateľné plienky
- používať menštruačný kalíšok, príp. príateľné vložky (napr. prijemneveci.sk, ...)

**Takmer polovica (42%) vyt'áženého dreva (globálne) sa
spotrebuje na výrobu papiera.**

www.signtechforms.com/blog/10-interesting-facts-about-paper

**Recyklácia 1 tony papiera ušetrí asi 2580 litrov ropy, 26,500
litrov vody a 17 stromov.**

www.theworldcounts.com

Kovy

V Bratislave hádzeme kovový odpad do **žltých** kontajnerov (inde v SR zväčša do **červených**)

Bratislava nezaviedla samostatné zberné kontajnery na kovy ako iné mestá. Podľa VZN patria všetky kovy do žltých kontajnerov (určených primárne na plast), odkiaľ sú ďalej vyseparované magneticky, resp. ručne a strojovo.

Patrí sem

- **tenkostenný hliník, alobal, plechovky** (stlačené) -> PLASTY, ZBERNÝ DVOR
- **iné kovy, kovové obaly, kovové výrobky a súčiastky, konzervy** -> ZMESOVÝ ODPAD, ZBERNÝ DVOR, PLASTY alebo voziť mimo BA do kontajnerov na KOVY
- výrobky a obaly označené symbolmi: FE (40 - oceľ), ALU (41 - hliník)

Nepatrí sem

- **kovové obaly kombinované s iným materiálom**, napr. tuby z krémov a pást, vrecúška od žrádla pre psov/mačky, alu-papierový obal od syru, masla, instantných polievok, ... -> ZMESOVÝ ODPAD
- **mäkké kovové vrecúška**, napr. z kávy, zemiakových lupienkov, niektorých druhov oblátok, ... -> ZMESOVÝ ODPAD
- **kovové obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok** -> ZBERNÝ DVOR
- **nadrozmernej kovový odpad** -> ZBERNÝ DVOR

Viac info a tipy

- v Bratislave sa magnetické kovy (konzervy a pod.) spolu s ostatným zmesovým odpadom spália v spaľovni - po procese spaľovania sa kovové časti z popoľa vytriedujú pomocou silných magnetov
- všetky kovy vrátane hliníka môžeme voziť aj mimo BA do kontajnerov na KOVY (napr. v Ivanke pri Dunaji, v Nitre, Piešťanoch, Rakúsku, ...)
- niektoré kovy odkupujú aj v zberných surovinách - informovať sa
- uprednostňovať iné kovy pred hliníkom - jeho ťažba a spracovanie sú toxické a ekologicky veľmi zaťažujúce, a ako mäkký kov sa ľahko oddeľuje/uvoľňuje a tým pádom sa ľahko dostane aj do tela. Recyklovateľný je ale hliník výborne, avšak v Bratislave s tým je problém - nie je odberateľ
- väčšina kovov je recyklovateľných kvázi donekonečna

Bio odpad

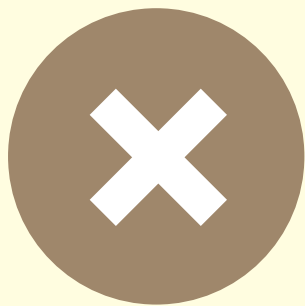
V Bratislave hádzeme bioodpad do
hnedých nádob, prípadne do domácich
či komunitných **kompostérov**

Patrí sem

- zvyšky, šupky, odrezky a ohryzky od surového ovocia a zeleniny
- škrupinky od vajíčok
- papierové čajové vrecúška (bez spiniiek a poplastovaných častí, aj vylúhované)
- sypané čaje (aj vylúhované)
- kávová usadenina
- papierové vreckovky a servítky
- papierové obaly od vajíčok
- rolky od toaletného papiera a kuchynských servítk, neparfumované
- zvyšky varených jedál sa odporúča dávať len vo veľmi malých množstvách (nemastné, nevarené s mäsom a mliečnymi výrobkami)
- nefarbené vlasy, nelakované nechty
- kompostovateľný bio "plast" (na malé kúsky)
- kompostovateľné papiere, príbory, ušočítky, plienky (radšej len tie pocikané),...
- kompostovateľné bambusové zubné kefky (treba si byť istý, že aj štetinky sú neplastové a kompostovateľné; ak nie sú kompostovateľné, je potrebné ich odstrániť)
- prírodné hubky (na riad a umývanie) - morské huby, lufa, celulóza
- zvyšky rastlín
- tráva, listie, seno, slama, burina
- piliny, drevná štiepka
- hlina
- vychladnutý popol a uhlie z dreva
- menšie konáriky, odrezky z viniča
- chlieb, pečivo, múka (obyčajné, neochutené, ale v malom množstve, láka hlodavce...)
- nahnilé ovocie a zelenina, ale NEplesnivé (resp. len vo veľmi malom množstve)
- naozaj prírodná 100% bavlna, nefarbená, nebielená, nezošívajúca polyesterovou niťou
- voskované bavlnené obrúsky
- podrvené orechové škrupinky, kôstky
- trus bylinožravých zvierat
- natrhávaný kartón, nefarbený, bez lepiacej pásky
- šupky z citrusov len v malom množstve (citrón, pomaranč, grep, zázvor, banán,...)

Nepatrí sem

- **mäso, ryby, kosti a mliečne výrobky** (maslo, mlieko, kefír, syr,...) -> DOMÁCIM či FARMÁRSKYM ZVIERATÁM, SLIEPKAM, ale pri najhoršom ZMESOVÝ ODPAD
- **olej, masť, tuky a mastné potraviny** -> ZMESOVÝ ODPAD; panvicu od oleja/masti vytrieť papierom a ten hodiť do ZMESOVÉHO ODPADU; rastlinné oleje (napr. po vysmázaní, prípadne slúžiace ako nálev potravín: sušené paradajky, rybičky, ...) vo väčšom množstve zbierať cez sitko do PET fľaše a odniesť na recykláciu na zberné miesta: napr. vybrané Slovnaft pumpy, alebo každú sobotu v Starej tržnici, ...
- **veľmi plesnivé potraviny** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **trus mäsožravých zvierat, psie a mačacie výkaly** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **sklo, plast, kov, textil** -> DO PRÍSLUŠNÝCH NÁDOB NA TRIEDENÝ ODPAD
- **piliny z drevotriesky** (kvôli lepidlám) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **uhynuté zvieratá** -> KAFILÉRIA
- **nylonové čajové vrecúška či lepené čajové vrecúška** (pri lepení sa používa tenká vrstva polypropylénu) -> ZMESOVÝ ODPAD
- **lieky** -> nevyužité darovať do NEMOCNICE, po spotrebe do LEKÁRNE
- **kamene** -> PRÍRODA (ak prírodné)
- **obsah sáčku z vysávača** -> ZMESOVÝ ODPAD
- **čokoľvek v rozpore s pravidlami kompostovacej skupiny**, ak sme zapojení do komunitného kompostovania (napr. suché či plesnivé pečivo nie, kvôli hlodavcom)

DOMÁCI VERMIKOMPOST NIE:

- **cibuľa, cesnak, zázvor** - výrazné chute
- **šupky a zvyšky citrusov** - len menšie množstvo pokrájané na drobno
- **kôstky**
- **kompostovateľný bio "plast"**
- bioodpad končiaci na skládke je veľkým ekologickým problémom -> pri stlačení iným odpadom nie je prísun kyslíka pre optimálne (tzv. aerobné) rozkladanie organického materiálu a vzniknuté hnilobné procesy uvoľňujú do ovzdušia škodlivé plyny ako metán, jeden z najagresívnejších skleníkových plynov. Tieto plyny potom znečisťujú podzemnú vodu a zvyšuje sa riziko vzniku prenosných vírusov a ochorení, ktoré sa cez divú zver, vtáctvo a hlodavce dostáva do potravinového reťazca
- v BA končí bioodpad v spaľovni, čím sa síce redukuje možnosť šírenia nákazy, avšak tu sa taktiež prispieva k produkcii škodlivých a nebezpečných plynov ako dioxín
- kompostovanie je veľmi jednoduché aj v domácnosti - do domáceho vermikompostéra stačí len prihadzovať kuchynský bioodpad, občas premiešať či skontrolovať vlhkosť. Je to vlastne len 1 ďalší kôš na triedený odpad, na ktorý si človek zvykne veľmi rýchlo
- čím menšie kúsky tým rýchlejšie sa premenia na kompost (cca veľkosť palca)
- kompost pravidelne premiešavať = prevzdušňovať (s výmikou vermikompostu, ktorý si dáždovky prevzdušňujú samé)
- kompost by mal byť stále vlhký - ani príliš suchý, ani príliš mokrý -> suchý kompost zvhľčiť napríklad mokrým papierom alebo poliať vodou; do príliš mokrého kompostu je zase dobré vmiešať suché listie, slamu, natrhaný papier či kartón alebo drevnú štiepku
- ako správne kompostovať poradia aj odborníci, napr.: priateliazeme.sk/spz, kompostuj.me, menejodpadu.sk, ...

Viac info a tipy

Až 45% odpadu z domácnosti tvorí bioodpad.

Kompostovaním tak vieme zredukovať množstvo nami vyprodukovaného odpadu takmer o polovicu.

O rovnaké množstvo tak zredukujeme aj naše náklady na odvoz a likvidáciu nášho odpadu.

Oblečenie

Oblečenie a textil
nevyhadzujeme do žiadneho zo
separačných kontajnerov

Nositel'né

- **predať alebo darovať v bazáre** napr. na bazoš.sk, letgo app, online bazár Vinted, burzách oblečenia (napr. každoročná burza Priatel'ia zeme SPZ) a pod..
- **darovať známym**
- **darovať na charitu** (spýtať sa či zbierajú napr. vo VAGUS - Domec na Mýtnej, Domov pre každého, Noclaháreň Depaul, OZ Proti prúdu - NOTA BENE, Mareena, Komunitné centrum Bystro, Kalab, ECAV Senec, Zóna bez peňazí), alebo do secondhandov (TEXTIL HOUSE, NOSENE, ...)
- **odnieť pre Slovenský Červený kríž**: Miletičova 59 – pri ich budove je kontajner, z ktorého sa veci prerozdeľujú a ponúkajú sociálne slabším
- **vhodiť do kontajnera na textil EKOCHARITA (alebo HUMANA)** - nenositel'né aj nositel'né, čisté, zaviazané v taške (bude to použité buď na charitu, do sekáčov, alebo zrecyklované na iný produkt - napr. izolácie atď..)
- **upcycling** - obnosené džíny, flanelové košele a iné špecifické kusy oblečenia zbierajú menší lokálni producenti a vyrábajú z nich nové produkty (napríklad ruksaky z košiel - COSI, kabelky z džínsov..) - informovať sa + Google
- **detský bazár** - napr. nepotrebné detské oblečenie (napr. bazár Modrý koník, babybazar.sk, deti.bazos.sk, babyburza.sk, ... - vygoogliť)
- **ísť na akciu SWAP oblečenia** a vymeniť s niekým za iný kus

Nenositel'né

- **opraviť** - napr. schodená vibram podrážka sa dá veľmi kvalitne opraviť - stačí poslať do Restday, majú aj SK adresu - netreba topánky vyhadzovať ani kupovať nové
- **upcycling** - aj časť oblečenia môže poslúžiť na výrobu nového kusu
- **použiť na handry, výplne na hračky pre deti, psov, atď..**
- **vhodiť do kontajnera na textil HUMANA** - čisté, zaviazané v taške (bude to použité zrecyklované na iný produkt - napr. izolácie atď..)
- **spodnú bielizeň do zberného koša v obchode so spodnou bielizňou** (napr. INTIMISSIMI)
- **vyrobiť voskované obrúsky** zo 100% prírodných bavlnených látok (kompostovateľná alternatíva k potravinovej fólii, na viac použití - min. na rok)
- **zo starých siloniek sú výborné handry** napr. na čistenie bicyklov, na odlakovanie nechťov, ako sieťka na mydlo či tuhý šampón, výplň detských hračiek, leštenie topánok (viac využití vid' Google)
- **outdoor oblečenie značky Patagonia odnieť do spať do obchodu Patagonia** na recykláciu

Viac info a tipy

- zredukovať šatník a dobre premyslieť každý ďalší nákup
- čo sa dá opraviť nevyhadzovať a (nechať) opraviť
- ideálne je naučiť sa šiť, háčkovať, štrikovať a vyrábať vlastné kúsky - navyše sa tak naučíme, čo obnáša ušit' kus oblečenia a budeme si vedieť viac vážiť prácu iných
- nosiť a kupovať oblečenie a topánky z kvalitných, trvácnych, prírodných materiálov (fairtrade! 100% biobavlna resp. organická bavlna, ľan, hodváb, konope, vlna, juta, bambus, kašmír,...).
- funkčné aj bežné oblečenie kupovať od výrobcov, ktorí zodpovedajú aj za ich recykláciu, či likvidáciu (napr. Patagonia má na to celý program; švédská firma Swedish Stockings má program na recykláciu siloniek (nylonových pančúch, ...))
- nové nakupovať od lokálnych výrobcov s overením, odkiaľ materiál na výrobu pochádza
- vyhýbať sa umelým materiálom (akryl, polyakryl, polyester (flis), lycra, elastan), aj v prípade, že sú kombinované s prírodným materiálom. Ide tak totiž o kompozit, ktorý sa zle alebo vôbec nerecykluje. Z umelých materiálov sa praním uvoľňujú vo veľkých množstvách mikropasty, ktoré čistička vôd neodfiltruje a putujú tak do riek a morí, dostanú sa do pôdy a tak do potravinového reťazca. Pri výrobe a farbení syntetických materiálov sa do vôd vypúšťajú nebezpečné chemikálie, ktoré zároveň priamo poškodzujú zdravie samotných pracovníkov.
- neekologické pestovanie bavlny a ďalších materiálov na výrobu oblečenia prispieva ku kontaminácii a degradácii pôd kvôli používaným pesticídum a prispieva k vymieraniu hmyzu a ďalších živočíchov, ktorí sa hmyzom živia. Platí aj pre neekologické pestovanie potravín.
- zaujímať sa, pýtať sa výrobcov odkiaľ sú materiály a či zamestnanci pracujú v dôstojných podmienkach a sú adekvátne platení
- životný cyklus trička (v angl.): ed.ted.com/lessons/the-life-cycle-of-a-t-shirt-angel-chang
- follow #slowfashion #fashionrevolution, #whomademyclothes, #whomademyshoes

Tipy na výrobcov

- **mishoes.sk, tikoki.sk** - topánky na mieru a prírodné tenisky zo Slovenska
- **pohan.sk** - ľanové oblečenie zo Slovenska, ľan tkaný v EU
- **miestni.sk** - portál združujúci rôznych slovenských dizajnérov
- **nosene.sk, bagbet.sk, frl.sk, bartinki.com, waki-vaky.com, sobi.eco, ...** - upcycled oblečenie, doplnky a iné
- **sashe.sk** a podobné portály lokálnych výrobcov - overovanie pôvodu použitých materiálov vo vlastnej réžii
- **cush.sk** - facebook.com/cushgreenwear - pohodlné dámske športové oblečenie na jogu a podobné indoor aktivity (aj na mieru)
- **creeme.eu** - spodná bielizeň pre dámy zo 100% prírodnej nefarbenej bavlny
- **nosha.sk** - ekologické, biodegradovateľné batohy
- **torteelas.sk, piskacie.com, primat.me, ...** - trička zo 100% bio bavlny
- **blackhilloutdoor.sk** - športové oblečenie zo 100% merino vlny
- **restday.sk** - oprava trekovej obuvi a ležačiek
- a ďalšie ako **Cila, Nila, Etik butik, ferovamoda.cz, lull.sk ...**

**Globálna produkcia oblečenia sa od roku 2000 do 2014
zdvojnásobila.**

**Jeden človek v priemere kupuje o 60% viac vecí každým rokom a
ponecháva si ich o polovicu kratšie ako pred 15 rokmi, čím
generuje obrovské množstvo odpadu končiaceho prevažne na
skládkach.**

www.thebalancesmb.com

Elektro a iné

V Bratislave nosíme elektro-
odpad na miesta spätného
odberu alebo zberný dvor

Elektro

Elektronika a spotrebiče

- prvý krok je oprava, repasovanie, re-predaj (bazoš.sk a pod.); www.repairably.com
- notebooky, monitory a pod. (aj nefunkčné) sa dajú odovzdať do refurbished.sk
- MIESTA SPÄTNÉHO ODBERU elektrospotrebičov sú všetky obchody, ktoré predávajú elektrospotrebiče (svoje staré spotrebiče im môžete odovzdať)
- nepoužiteľné, neopraviteľné elektrospotrebiče, tonery, CD a DVD a káble môžete odnieť aj na ZBERNÝ DVOR, prípadne ich odkupujú ZBERNÉ SUROVINY (zavolať si)
- funkčné elektrospotrebiče sa môžu zanieť aj do tzv. Knižnice vecí (miesto, kde si to ďalší ľudia môžu ďalej požičať): bystro.org/sk/kniznica-veci/ | goethe.de/ins/sk/sk/kul/sup/ajn.html

Batérie

- malé vyčerpané akumulátory / batérie -> MIESTA SPÄTNÉHO ODBERU (obchody s elektronikou, s batériami, supermarkety)
- veľké batérie, autobatérie -> MIESTA SPÄTNÉHO ODBERU (predajne batérií, autobatérií) alebo ZBERNÝ DVOR (v prírode by sa rozkladali 200-500 rokov)

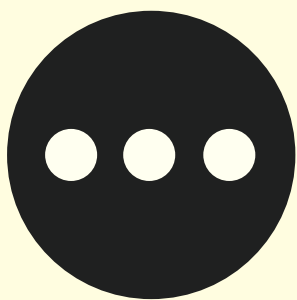
Žiarivky, výbojky, LEDky

- žiarivky -> MIESTA SPÄTNÉHO ODBERU (predajne osvetlenia) alebo ZBERNÝ DVOR

Žiarovky a halogénky

- žiarovky, autožiarovky a halogénky -> ZMESOVÝ ODPAD alebo ZBERNÝ DVOR

Ostatné

Guma a silikón

- pneumatiky odovzdajte na miesta spätného odberu -> pneuservisy, predajcovia pneumatík (bez ohľadu na to či ste tam pneumatiku kúpili alebo menili) alebo aj na ZBERNÝ DVOR (v prírode by sa rozkladali 200-300 rokov!)
- gumené produkty -> ZBERNÝ DVOR
- silikón -> ZBERNÝ DVOR

Drevo a drevené predmety

- prírodné, nefarbené, nelakované drevo zo záhrady -> KOMPOST
- drevo z nábytku a nábytok všeobecne -> ZBERNÝ DVOR
- korok -> ZBERNÝ DVOR alebo KOMPOST (ak je naozaj prírodný)
- IKEA nábytok -> späťne vykupuje IKEA

Lieky, kozmetické a čistiace prípravky, chemické látky, vosk

- nespotrebované lieky vraciame do lekárne, ideálne v pôvodnom balení
- kozmetiku a čistiace prípravky sa snažiť vždy dopoužívať, nepotrebné darovať, nekupovať zbytočne veľa, nevylierať do záchoda!, po expirácii -> ZMESOVÝ ODPAD (netýka sa čisto prírodných prípravkov)
- chemické látky (laky, riedidlá, maliarske farby, motorové oleje, ...) a ich zvyšky neumývať, ale odnieť v pôvodnom obale na ZBERNÝ DVOR
- vosk (napr. zo sviečok): parafínový (z ropy) -> roztopiť a napr. si vyrobiť opäť sviečku, na konci životnosti ZMESOVÝ ODPAD | sójový vosk -> KOMPOST | včelí vosk -> využiť napr. na voskované obrúsky na balenie potravín, na konci životnosti KOMPOST

Záverom

Základné pravidlo a užitočné zdroje informácií

Ked' stále tápam

- odpad radšej hodiť do triedeného zberu ako do zmesového -> na triediacej linke sa to dotriedi (ľudia na triediacej linke najlepšie vedia akých majú odberateľov na aký materiál)

netreba tento postup však "zneužívať" a hádzať priveľa nevhodného odpadu do triedeného, aby sme neznehodnotili celý kontajner, ktorý tak skončí v spaľovni

POZOR! daný obal/výrobok nesmie potenciálne znehodnotiť alebo zašpiniť zvyšok triedeného odpadu (napr. sklo od chémie - riedidiel a pod. ako uvedené vyššie)

- veci stále využiteľné, no nevyužité, ako oblečenie, hračky, riad, knihy, a pod.:
 - darovať známym
 - darovať na charitu
 - ponúknuť na bazoš.sk, bazar.sk, ... Zóna bez peňazí
 - zaniešať do knižnice vecí, kde si to môžu ľudia požičiavať
 - burzy.. (napr. burza Priateľa zeme SPZ)
 - pohľadať a ponúknuť upcycling výrobcom

Linky a info zdroje

- Zberné miesta a dvory: www.bratislava.sk/sk/zberne-miesta-odpadu
- Test ekologickej inteligencie - **triedime odpad správne?** tei.triedime.sk/web/site a www.triedime.sk/frontend/web/test-ekologickej-inteligencie/web/site/hra
- **Nezmar - zero waste blog - život bez odpadov:** nezmarto.wordpress.com
- **Zero waste blog - život bez odpadov:** www.zerowasteslovakia.sk
- **OZ Priateľa Zeme:** www.priateliazeme.sk/spz
- **O recyklácii:** www.separujodpad.sk
- **O recyklácii:** www.triedime.sk
- **Hra o triedení odpadu:** www.triedime.sk/digitalny-pracovny-zosit
- **OLO:** www.olo.sk/separacia-odpadov
- **Recyklačné symboly:** sk.wikipedia.org/wiki/Označenie_obalu_podľa_materiálového_zloženia

"Každý Slovák ročne vyprodukuje v priemere 359 kg komunálneho odpadu, vytriedi iba 12%."

www.pravda.sk

"Až ~40% komunálneho odpadu tvorí odpad, ktorý mohol byť vytriedený a zhodnotený. Ďalších 45% mohlo byť skompostovaných."

www.triedenieodpadu.sk